

Що робить уряд, щоб врятувати кінотеатри?

Шановна Ларисо!

У першому номері Вашого журналу за цей рік з'явилась невелика відповідь на лист студента О.Романишина. У мене, як директора кінотеатру, є кілька запитань.

Коли закінчиться «беспредел» на телебаченні? Адже не секрет, що не кінотеатри, а саме телебачення є розплідником бандитизму, деградації суспільства. Візьміть програми телебачення: які фільми пропонують у найвигідніший час? З екрана телевізорів ллється море крові, секс, розпуста, а ми говоримо, що це окреме питання.

Чи під силу кінотеатрам боротися з цією навалюю, адже глядач — рідкісний гість у залі? Трапляються випадки, коли дитина в залі шукає екран телевізора. Вас це не тривожить? Навесні, коли в кінотеатрах України розпочався показ «Титаніка», О.Роднянський демонструє по каналу «1 + 1» іншого «Титаніка». Яка мета цієї акції, як не остаточний підрив ще працюючих кінотеатрів? Чи думає держава захистити ще діючі кінотеатри?

Безумовно, зібрати на сміттєзвалищах Європи весь непотріб і тут випускати в ефір, попередньо залучивши «тьотю Асю», «Тампакси з крильцями», «Денім», — для цього великого розуму не потрібно. А що буде, коли, наївшись такої продукції, молодь, у більшості своїй безробітна, почне шукати винних? Я розумію, що, коли до цього дійде, подібні пани чкурнуть на Багами.

А як нам виховувати молодь засобами кіно? Адже існував закон у нас, що фільм на телеканалі мав право з'явитися тільки через два роки після демонстрування в кінотеатрі. Хто і коли його відміняв?

Моя думка така: якби уряд був зацікавлений у роботі кінотеатрів, то телебачення надало б велику допомогу, рекламуючи фільми, які виходять в Україні. Адже така практика існувала у 1992-1993 роках, пригадайте.

А нині ліквідовано журнал «Новини кіноекрану», газету «На екранах України», таким чином, — повний інформаційний голод. Та і Ваш журнал, який на мою думку, судячи по задуму, мав би виходити кожного місяця і більшого об'єму, не дає інформації, що діється в кіно України.

На сторінках Вашого журналу було інтерв'ю з п. Смолієм. Крім констатації фактів, до чого ми докотилися, я не прочитав, що конкретно буде робити уряд, щоби врятувати тих 46 % кінотеатрів, які борються за своє існування. Я не прочитав, чи буде покінчено з відеопіратством.

З Вашої ласки, я би хотів все-таки одержати відповідь хоча б на одне питання. Заздалегідь вдячний Вам.

Бабюк Богдан Михайлович, директор кінотеатру «Джерело», м. Коломия.

Микола Мазяр: українські телеканали без українських фільмів

Проблема забезпечення телевізійних програм вітчизняними фільмами переросла у загальнонаціональну з усіма негативними для наших дітей, для економіки екранних мистецтв, для української культури загалом наслідками. Бо без цього про яку національну культурну політику можна говорити? І чи прийме нас цивілізований світ без власної розвиненої кінематографії?

У країнах Європи закон захищає національну кінематографію. Насамперед від світових кіномонополій, найпотужніша з яких — американська. І якби не було державної підтримки, голлівудська навала давно знищила б такі великі кінематографії, як французька, італійська, британська, німецька. Форми і способи підтримки національних кінематографій у цих країнах різні: від бюджетного фінансування, податкових, митних пільг до жорсткого протекціонізму, квот і прямих податків на підтримку кіно.

Ми ж широко відкрили двері. Минулого року в Україну ввезено близько 10 тисяч назв фільмів (!) Це ті, що пройшли реєстрацію. А скільки ввезено незаконно, особливо для домашнього відео!

Ситуація з виробництвом українських фільмів склалася парадоксальна. Маємо потужну творчу і виробничу базу, яка до 1990 року повністю задовольняла потребу в національних фільмах. До 1990 року галузь кіно не тіль-

ки себе утримувала, а й була досить прибутковою. Сьогодні український кінематограф опинився в кризовій ситуації. Процес може стати незворотнім. Дозволивши нищення цієї галузі культури, держава припинила її фінансування у складний період реформування, пристосування до ринкових умов.

Фільм — це товар і товар цінний. На жаль, в Україні ще не сформований цивілізований кінотелевідеоринок, і тому в цей період важливого значення набуває державне регулювання цих процесів, встановлення рівноправних партнерських стосунків екранних мистецтв.

Статтею 22 Закону України «Про кінематографію» встановлено квоту демонстрування національних фільмів не менш як 30 відсотків національного екранного часу. Визначено в Законі, що національний екранний час — «це сумарний час, протягом якого здійснюється демонстрування (публічний показ) фільмів у кіновідеомережі: кінотеатрами, кіно- і відеоустановками та на каналах мовлення (ефірного, кабельного, супутникового та інших видів) телебачення України». До національного екранного часу зараховується також час повного або часткового демонстрування фільмів у тематичних кінопоказах, телепрограмах і телепередачах незалежно від виду фільмів (кіно- і відеофільми, телесеріали тощо). Ця квота є обов'язковою для всіх демонстраторів філь-

мів у кіно — і відеомережі та на каналах мовлення телебачення України і визначається тривалістю демонстрування (публічного показу) фільмів за місяць поточного року. Іншими словами, із трьох фільмів, що демонструються, один має бути вітчизняного кіновиробництва. Демонстратори фільмів самостійно формують репертуар і програми передач, час показу і т.ін. Причому вони обов'язково повинні мати державне посвідчення, яке дає право розповсюдження і демонстрування фільмів і яке видається Міністерством культури і мистецтв. Ця квота відповідає і міжнародній практиці. Зокрема, стаття 4 ГАТТ (Генеральної угоди з товарів і торгівлі) дозволяє встановлення національних квот демонстрування фільмів.

Кабінет Міністрів України 14 вересня 1998 року прийняв постанову №1436 «Про затвердження Положення про національний екранний час та його використання суб'єктами кінематографії та телебачення», якою регламентуються всі ці питання. Сьогодні Міністерство культури працює над документами, які б забезпечили виконання як Закону «Про кінематографію», так і згаданої постанови.

Звичайно, в умовах значного скорочення виробництва фільмів за бюджетні кошти, виконати цю квоту не просто. Але цього можна досягти, відновивши національне кіновиробництво, принаймні на рівні 1990 року. А ще ефективно використовуючи фільмофонд, створений за попередні роки. До 1990 року українськими кіностудіями створено до 1500 назв художніх ігрових і телевізійних фільмів на 125 000 хвилин екранного часу, на 3 000 хв. мультиплікаційних фільмів та 102 000 хвилин неігрових фільмів для масового глядача. Якщо вважати, що 1 фільм — це 50 хвилин, то це — 4 600 назв. Більшість вихідних матеріалів цих фільмів міститься у Держфільмофонді Росії, який за згодою із Мінкультури України дозволяє користуватися ними за незначне відшкодування технічних послуг. Вже сьогодні незалежні телеканали активно використовують цей фільмофонд. Сюди слід додати більше 100 повнометражних і близько 500 ко-

роткометражних фільмів, створених після 1990 року. Всіх цих фільмів вистачить на 2 — 3 роки. А далі? Спільними зусиллями кіно — і телеорганізацій необхідно нарощувати виробництво фільмів і телесеріалів. Іншого виходу немає.

Існує ще одна проблема — ліцензування фільмів, що демонструються на телеканалах України. Є чотири канали, які на 100 відсотків працюють ліцензійними фільмами: «1+1», ICTV, НАРТ, ІНТЕР, Новий канал. А от «ТО-НІС», «Сатурн», ЮТАР, «ВЕСТ» відверто, незважаючи на чинне законодавство, численні попередження, показують фільми без прокатного посвідчення.

Нагадаю, що в Україні єдиний документ, який дає законне право на розповсюдження чи демонстрування фільмів, — державне прокатне посвідчення. Мінкультури, видаючи цей документ, перевіряє достовірність прав власника, визначає глядацьку аудиторію і умови демонстрування та веде державний реєстр фільмів, ввезених в Україну.

Серйозною проблемою є контрольованість кабельного телебачення. Кабельні мережі, транслуючи російські програми, повинні дотримуватись українського законодавства і поважати право на інтелектуальну власність. Сьогодні проблема захисту прав інтелектуальної власності в Україні набрала скандального характеру в міжнародному масштабі. Для України нехтування цих питань матиме багато в чому вкрай негативні наслідки. В політичному плані йдеться про міжнародний авторитет держави. Україні можуть відмовити у вступі до Світової організації торгівлі (СОТ), інших міжнародних організацій. В економічному — проблеми з кредитами, торгівлею, і врешті-решт можуть бути застосовані величезні штрафні санкції.

У цивілізованому світі не люблять злодіїв. Наприклад, нехтування проблем захисту інтелектуальної власності обійшлося бюджету Китаю в 1996 році в 1,5 мільярдів доларів.

Давайте робити висновки, працювати у правовому полі.

В Англії фільми класифікують

«Отримання ліцензії для кіно-театрів та класифікація кіно-фільмів».

Кінотеатри, які демонструють фільми широкій публіці, повинні мати дозвіл місцевих органів влади, які мають законний обов'язок забороняти відвідування непридатних фільмів дітьми віком до 16 років та можуть не допускати показ будь-якого фільму. В оцінці кінокартин органи влади покладаються на судження незалежного недержавного органу — Британського відділу класифікації кінофільмів, на розгляд якого всі фільми мають бути подані. Цей відділ було засновано за ініціативою представників кіноіндустрії з метою встановлення чіткого стандарту для кінокартин, які демонструють широкій публіці. У своїй оцінці відділ не дотримується ніяких писаних законів цензури, але він може запропонувати зробити монтаж, перш ніж вручити дозвіл на прокат фільму; в рідких випадках він відмовляється видати сертифікат. Фільми, які оцінюються цим відділом, розподіляються за такими категоріями:

■ «У» (універсальні) — придатні для

показу будь-якій аудиторії;

■ «БО» (під батьківською опікою) — фільми, в яких можуть бути сцени непридатні для показу в дитячій аудиторії;

■ після 15 та 18 років — для показу в аудиторії, не молодшої цього віку;

■ лише після 18 років — для обмеженого показу лише в ізолюованих приміщеннях, в які люди до 18 років не допускаються — наприклад ліцензійні кіноклуби.

Класифікація відеофільмів.

Нещодавні правові зміни та занепокоєння громадськості вільним доступом дітей до перегляду відеофільмів в домашніх умовах призвели до зміни критеріїв надання класифікуючих сертифікатів відеофільмам до появи у прокаті. Введений у 1994 році «Закон про кримінальну відповідальність та громадський порядок» змінив критерії, згідно з якими Британський відділ з класифікації кінофільмів розподіляє відеороботи, таким чином, що нині особлива увага звертається на можливість доступу до перегляду неповнолітніми

дітьми сцен кримінальної, жорстокої, жадливої поведінки і нещасних випадків, нелегального використання наркотиків, статевих відносин. Були також закріплені підстави для звільнення від фальшивих освітніх фільмів та було надано визначення відеозапису, який містить в собі новітні засоби збереження інформації, такі як СВ-КОМ. Під час класифікації відеофільмів використовують ті ж самі категорії, що і для кінофільмів, але з додаванням категорії — «універсально для дітей» (УД) — яка позначає те, що даний фільм особливо підходить для показу у дитячій аудиторії. В 1994 році лише приблизно половина класифікуючих сертифікатів видані Британським відділом класифікації кінофільмів для кінокартин категорій «У», «БО» та «УД». В 1994 році декілька компаній запровадили регулюючу схему, яка забезпечила споживача інформацією щодо етикеток відеокaset — особливо розрахованих на увагу батьків — відносно кількості та природи жорстокості, нецензурної мови, сексу та показу оголених постатей, які містять в собі відеокaset.